

елементи – споживчі властивості і ціна – є головними складовими конкурентоспроможності товару (послуги). Однак ринкові перспективи товарів пов'язані не тільки з якістю і витратами виробництва. Причиною успіху або невдачі товару можуть бути й інші (нетоварні) фактори, такі, як рекламна діяльність, престиж фірми, пропонований рівень обслуговування.

По суті, основа успішної інноваційної діяльності полягає в підпорядкуванні інтересів фірми цілям розробки, виробництва і збуту конкурентоспроможної продукції. На перший план ставиться орієнтація на довготривалий успіх і на споживача. Керівники компаній розглядають питання прибутковості з позицій якості, споживчих властивостей продукції, конкурентоспроможності.

В підсумку відзначимо, що рушійною силою конкуренції є стимул до нововведень. Саме на основі нововведень вдається підвищувати якість продуктів (послуг), збільшувати корисний ефект товару, тим самим домагатися конкурентної переваги даного товару. Забезпечення ж конкурентоспроможності товару вимагає новаторського, підприємницького підходу, суттю якого є пошук і реалізація інновацій.

Література

1. Ілляшенко С. М. Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу: монографія. Суми: Університетська книга, 2008. 615 с.
2. Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти: Монографія. Вип. 3 / За ред. д.е.н., доц. О. М. Коваленко, д.е.н., проф. Є. І. Масленнікова. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 634 с.
3. Ковтуненко К. В., Коваленко О. М., Станіславик О. В. Менеджмент зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності (для магістрів): навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 505 с.

Меджибовська Н. С.

доктор економічних наук, професор
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна

АНАЛІЗ АКТИВНОСТІ МАЛОГО БІЗНЕСУ В ВІДКРИТИХ ТОРГАХ НА PROZORRO

Дане дослідження присвячене аналізу активності фізичних осіб-підприємців (ФОПів) в публічних закупівлях в Україні. ФОПи є найбільш масовими представниками суб'єктів господарювання в Україні і станом на 2018 рік склали 80,65% від їх загальної кількості, але за обсягом реалізованої продукції – тільки 7,63%. Також треба зазначити, що переважна більшість ФОПів – це суб'єкти малого підприємництва (99,97% та 96,06% з точки зору загальної кількості і обсягу реалізованої продукції відповідно). Більш того,

переважна більшість суб'єктів малого підприємництва – це суб'єкти мікропідприємництва (99,24% і 94,80 відповідно) [1].

В даному дослідженні приділено увагу участі ФОПів в основній конкурентній процедурі закупівлі – відкритих торгах, що відбуваються в системі публічних закупівель ProZorro. В 2018 році ця процедура закупівлі склала 38,80% очікуваної вартості всіх закупівель, в яких ФОПи приймали участь, що значно більше, ніж загалом по всім суб'єктам господарювання, і є максимальним значенням за параметром очікуваної вартості для ФОПів (таблиця 1). Для розрахунку використовуємо відбір «завершений лот закупівлі» (не враховуємо статуси лота "неуспішний" і "скасований", а також статус "активний лот", що не релевантно при аналізі закупівель за 2018 рік). Для очищення даних від нерелевантних записів застосовуємо також статус закупівлі "завершена закупівля" лот (не враховуємо статуси "закупівля не відбулася", "закупівля скасована" і різні статуси, які свідчать про активність тендера).

Таблиця 1

Доля процедур закупівлі за окремими параметрами, 2018р., %

Процедура закупівлі	За кількістю тендерів		За очікуваною вартістю	
	ФОПи	Усі суб'єкти господарювання	ФОПи	Усі суб'єкти господарювання
Допорогова закупівля	23,47	15,04	11,00	11,51
Процедура звітування про укладений договір	68,18	72,34	33,01	16,32
Переговорна процедура	0,77	2,46	2,40	10,66
Переговорна процедура за нагальною потребою	0,04	2,13	0,13	5,23
Відкриті торги	7,40	7,45	38,80	23,48
Відкриті торги із публікацією англ. мовою	0,08	0,45	5,26	29,54
Переговорна процедура (для потреб оборони)	0,07	0,13	9,39	3,25

Джерело: складено автором за [2]

Оцінку активності ФОПів в відкритих торгах ми проводили з точки зору залежності від рівня розвитку регіону їх реєстрації.

З цією метою були вивчені процедури відкритих торгів з точки зору параметрів кількості процедур, очікуваної вартості, економії, середньої кількості учасників і кількості унікальних учасників, а також проведено кореляційний аналіз залежності даних показників від абсолютних показників розвитку відповідних регіонів (таблиця 3).

За основу порівняння взято регіональні показники за попередній рік, оскільки на момент проведення дослідження доступними є дані державної

служби статистики України за розміром валового регіонального продукту тільки за 2017 рік (таблиця 2).

Таблиця 2

Показники регіональної статистики за 2017 рік

Найменування області	Населення (осіб), X1 на 01.01.2018	Валовий регіональний продукт (млн. грн.), X2
Вінницька	1 575 808	92 427
Волинська	1 038 457	51 972
Дніпропетровська	3 231 140	313 830
Донецька	4 200 461	166 404
Житомирська	1 231 239	61 470
Закарпатська	1 258 155	43 043
Запорізька	1 723 171	130 377
Івано-Франківська	1 377 496	63 850
Київська	4 688 806	856 228
Кіровоградська	956 250	53 031
Луганська	2 167 802	30 285
Львівська	2 529 608	147 404
Миколаївська	1 141 324	69 371
Одеська	2 383 075	149 530
Полтавська	1 413 829	150 904
Рівненська	1 160 647	48 836
Сумська	1 094 284	56 530
Тернопільська	1 052 312	40 747
Харківська	2 694 007	187 454
Херсонська	1 046 981	47 868
Хмельницька	1 274 409	63 882
Черкаська	1 220 363	73 176
Чернівецька	906 701	28 591
Чернігівська	1 020 078	56 672

Джерело: складено автором за [1]

Дані про участь ФОПів в відкритих торгах по регіонах України представлено в таблиці 3.

Результати кореляційного аналізу наведені в таблиці 4.

Кореляційний аналіз показав високу (за шкалою Чеддока) залежність між активністю ФОП у відкритих торгах (за винятком показника середньої кількості учасників) та регіональними показниками. Таким чином, з достатньою мірою впевненості ми можемо констатувати пряму залежність між активністю ФОПів в процедурах відкритих торгів і рівнем валового регіонального продукту та кількості населення в регіоні їх реєстрації.

Таблиця 3

Показники активності ФОП, що зареєстровані в конкретній області, у відкритих торгах, 2018 р.

Найменування області, в якій зареєстровано ФОП	Відкриті торги				
	Кількість тендерів	Очікувана вартість	Економія	Середня кількість учасників	Кількість унікальних учасників
	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5
Вінницька	1 089	712 022 385	79 577 987	2,51	414
Волинська	402	249 121 057	27 999 709	2,70	157
Дніпропетровська	2 530	1 536 981 012	148 091 771	3,45	887
Донецька	1 112	871 574 084	77 158 778	3,44	450
Житомирська	795	465 440 044	64 300 327	3,71	265
Закарпатська	286	233 663 333	22 322 613	4,01	178
Запорізька	1 009	551 549 895	52 478 613	3,28	382
Івано-Франківська	538	371 328 349	34 852 739	2,89	275
Київська	4 212	2 860 452 856	266 605 481	2,88	1341
Кіровоградська	533	291 028 299	31 015 841	3,44	181
Луганська	439	289 782 935	26 623 549	2,85	146
Львівська	1 159	889 006 990	78 575 335	3,03	492
Миколаївська	705	428 515 547	54 639 355	3,64	225
Одеська	806	518 341 260	54 131 048	3,53	370
Полтавська	1 284	632 721 015	101 613 723	3,50	244
Рівненська	368	206 899 375	26 230 601	4,13	198
Сумська	711	420 387 601	46 403 209	3,21	285
Тернопільська	310	229 487 427	27 093 174	3,35	155
Харківська	2 360	1 496 664 679	124 597 993	3,09	843
Херсонська	516	245 604 515	33 189 820	4,06	139
Хмельницька	577	250 273 480	37 143 642	3,71	206
Черкаська	815	617 522 060	53 993 971	3,13	303
Чернівецька	316	212 072 605	23 313 485	3,16	146
Чернігівська	678	419 299 901	47 439 340	3,52	260

Джерело: складено автором за [2]

Таблиця 4.

Кореляційна таблиця зв'язку між активністю ФОПів у відкритих торгах і регіональними показниками

Y/X	Відкриті торги				
	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5
X1	0,80	0,84	0,79	0,25	0,83
X2	0,94	0,95	0,95	0,24	0,91

Література

1. Статистична інформація [Електронний ресурс]. Державна служба статистики України. 2020. Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Професійний модуль аналітики [Електронний ресурс]. ProZorro. 2018. Режим доступу до ресурсу: <http://bipro.prozorro.org>.